ההוא דאמר ליה לחבריה נכסי לך ואחריך

כך חללתאן, ב) גי׳

, ג) קדושין כח: תמורה (, ג) כט: ב"מ ו. ןע"ו סג. נדרים

כט:ן ותוס׳ דקדושין פ״ח

בט.] [עום לקווטן פים מוספתת ב"ק פ"ד מוספתת מחספתת דערכין פ"ד], ד) [ברכות כה. וש"כן, ד) [ברכות לו. וש"ג (ג., 1) [ברכות לו. 10"ג (ג., 1) [ברכות לו. 10"x (ג., 1) [ברכות לו. 10"

עמ"ם חגיגה טו:ן, ז) בע"י:

לך, ק) בע"י: כהן גדול,

ט) וכחובות עז.ז. י) ועירוכין ט) וכחובות שו.ז. י

עו.], מ) [עירובין שס], עו.], מ) [עירובין שס], () [ועי׳ רש״י ותוס׳ שבת קיט.

ל"ה בתליסרן, ם) ווע"ע תום׳

קדושין שם כנו. ד"ה משכו ותום' ב"מ נו. ד"ה ילא],

חורה אור השלח

1 הַקָּטן יִהְיֶה לְאָלֶף וְהַצְּעִיר לְגוֹי עֲצוּם אֲנִי יְיָ בְּעַתָּה אֲחִישֶׁנָּה:

גליון הש"ם

, רשב"ם ר"ה ת"ש. שמואל לית ליה האי כללא. עי׳

באר שבע ריש הוריות ד"ה

הגהות הב"ח

ישעיהו ס כב

עשין לו טוש"ע ח"מ סי רפב: קבא ב מיי' פ"ט מהלי מכירה הלכה

קב א מיי' פ"ו מהלכות נחלות הל' יא סמג

מכירה הנכה ח טוש"ע י"ד סיי רנח סעיף יג: קבב ג מיי פ"ו מהלי נחלות הלכה יא סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סיי : כפב

רבינו גרשום

שני נמי שקיל. כלומר בי בי שקיל. כיובה דיחלוקו בין ראשון לשני: אמר ליה רבא דייני דחצצתא. שאין יודעין עיקר הדין אלא עושין פשרה ומחצצין ביניהן לזה חצי ילזה חצי דייני הכי. ולאו היינו דשלח רבא בר עולא אם ראשון ראוי ליורשו אין לשני במקום ראשון כלום: איכסיף. רב עיליש: כלום: אינסיף. וב עייש: קרא עליה. רבא: אני ה' בעתה אחישנה. כלומר אל תתבייש הואיל שלא עשית עדיין מעשה כי בעתה של מעשה החשתי והקדמתי והזכרתיך: פים' והניח את בניו. שלא הוריש הניח את בניו. שלא הוריש כלום אלא נתנן לאחרים במתנה: מי פליגי רבנן עליה דרשב"ג. דאפילו אין נוהגין כשורה פליגי דאין . רוח חכמים נוחה הימנו: בת נדיל כלילי. בתו של אותו אמרה ליה זיל אמטייה לגזבר של בית המקדש לגזבר של בית המקדש דאיהו שמייה לך כמה הוא שוה ולא תשמייה את דאת שמייה בציר משומתיה ולא מצית למיהדר בך דאמרינן לגבוה קונה באמירה להדיוט: אמרו ליה הגזברים שב. עיליתא דדנרי איכא השתא בלשכה ושית ליכא השתא דעדיין לא נגבו א״ל הואיל ליהוי מוקדשין. . עמדו הגזברים וכתבו יוסף בן יועזר שהכניס אחת. שהקדיש עיליתא דדנרי אחת כדאמרן ובנו הכניס שית שהקדישן: ובנו הוציא שבע. מן הלשכה אותם שנתנו לו: מדאמר יוסף בן יועזר הכניס אחת מכלל רשפיר עבד. דהכניסן משום דבנו לא היה נוהג כשורה ובשביל אותו זכות שהכניס יצא ממנו בן שהכניס שש יצא ממנו בן שהכניס שש אלמא דלא פליגי רבנן אר׳ שמעון בן גמליאל: אר שמעון בן גמליאל: אדרבה מדקאמר. באידך לישנא בנו הוציא שש מכלל דלאו שפיר עבד אע"ג דלא היה נוהג כשורה שהקדישן דמשום עון שנטל מבנו ירושתו והקדיש אירע לו שיצא ממנו בן שהוציא שבע אלמא דלאו שפיר שבע אלמא דלאו שפיר עבד דהקדיש אביו: ובא עליו שמאי. הזקן במקלו ובתרמילו לקנתרו להתריט כנגדו על שהחזיר את השליש לבניו משום דאביו לא נתכוין אלא להבריח נכסים מבניו והשתא חזרת ונמצא דמתנה שנתן לו אינה מתנה: אמר ליה. יונתן . שמאי אם אתה יכול להוציא מה שמכרתי ומה שהקדשתי ולא משלי מכרתי והקדשתי מה שהחזרתי דלא ממון שלי החזרתי להם אלא

ממוז של אביהם וא״כ הוא

עיליתא דדינדי. נראה לר״ת דאין לפרש עיליתא עליה ממש וגוזמא קאמר כי ההיא דתליסר גמלי ספיקי דטריפות (חולין לה:) כמו שפי' בקונטרס התם דמדקאמר הוא הכנים אחת ובנו

הכנים שם ש"מ דלאו גוזמא קאמר אלא דוקא לכך נראה לו עיליתא כלי

ששואבים בו יין ושמן כדאמרינן בכילד מעברין (עירובין דף נג: ושם ד״ה עלת) עלת נקפת בכדי: ולא תשיימה את דאמירה לגבוה כו'. וא"ת הא דאמרינן בפ"ק דקדושין (דף כט. ושם) משך הקדש במחתים ולח הספיק לפדותו עד שעמד במנה נותו מחתים דלא יהא כח הדיוט חמור מכח ההדש דמן ההדיוט קונה כיון שמשך והשתא אפי׳ לא משך נמי כיון שאמר לפדותו במאתים דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט ויש לומר דהתם היינו טעמא שאינו מתחייב מאתים באמירה משום דלא אמר לתת כלום להקדש ואין כאן נדר כי לא אמר לקנות רק שוה בשוה אבל אם ויתר כלום משלו להקדש לריך לקיים דאמירה לגבוה כו'ם א:

בא עליו שמאי במקלו ותרמילו בו'. נראה לרשב"א דההוא

גברא דכתב נכסיו ליהונתן בן עוזיאל

הדיר נכסיו מבנו (ד) בחייו ובמוחו והיה סבור שמאי שנתן ליהונתן ע"מ שיתן לבניוב והיה סבור שהחזיר הכל ועל כן בא עליו לומר שע"י מתנה זו לא הותרו בהן הבנים כמו מעשה דבית חורון שלא הותר האב ע"י מתנת הבו ג והשיב לו יהונתן אינו כמו שאתה סבור דהתם לא היתה מתנה גמורה אבל זו מתנה גמורה למכור ולהקדיש וכן משמע בירושלמי בנדרים דקחמר יהונתן בן עוזיאל הדירו אביו מנכסיו עמד וכתבו לשמאי מה עשה שמאי מכר מקלתם והקדיש מקלתם ונתן לו את השאר אמר כל מי שיבא ויערער על מתנה הזאת יוליא מן הלקוחות ומיד ההקדש ואחר כך יוליה מיד זה ושמה זה המעשה עלמו היה והירושלמי מהפך לה:

ראשון אתא שני קא תבע סבר רב עיליש קמיה דרבא למימר שני נמי שקיל א"ל דייני רב דייני לאו היינו דשלח רב אחא בר רב עויא אכסיף קרי עליה יאני ה' ישבעתה אחישנה: בותבי אתכותב את נכסיו לאחרים והניח את בניו מה שעשה עשוי אלא אין רוח חכמים נוחה הימנו רשב"ג אומר אם לא היו בניו נוהגים כשורה זכור למוב: גבל איבעיא להו מי פליגי רבגן עליה דרשב"ג או לא ת"ש דיוסף בן יועזר היה לו בן שלא היה נוהג כשורה הוה ליה עיליתא דדינרי קם אקדשה אזיל נסיב בת הגאדיל כלילי דינאי מלכא אולידה דביתהו זבין לה ביניתא קרעה אשכח בה מרגליתא אמרה ליה לא תמטייה למלכא דשקלי לה מינְך בדמי קלילי זיל אממייה לגבי גזברי בולא תשיימה את ידאמירתו לגבוה כמסירתו להדיום אלא לשיימוה אינהו אממייה שמוה בתליסרי עליאתא דדינרי אמרי ליה שבע איכא שית ליכא אמר להו שבע הבו לי שית הרי הן מוקדשות לשמים עמדו וכתבו יוסף בן יועזר הכנים אחת ובנו הכנים שש ואיכא דאמרי יוסף בן יועזר הכנים אחת ובנו הוציא שבע מדקא אמרי הכנים מכלל דשפיר עבד אדרבה מדקא אמרי הוציא מכלל דלאו שפיר עבד יאלא מהא ליכא למשמע מינה מאי הוי עלה ת"ש יהאמר ליה שמואל לרב יהודה ישיננא ילא תיהוי בי עבורי אחסנתא ואפילו מברא בישא לברא מבא וכ"ש מברא לברתא ת"ר מעשה באדם אחד שלא היו בניו נוהגין כשורה עמד וכתב נכסיו ליונתן בן עוזיאל מה עשה יונתן בן עוזיאל מכר שליש והקדיש

לפלוני וראשון ראוי ליורשו הוה שכיב

שליש והחזיר לבניו שליש בא עליו שמאי במקלו ותרמילו א"ל שמאי אם אתה יכול להוציא את מה שמכרתי ומה שהקדשתי אתה יכול להוציא מה שהחזרתי

אחישנה בעת שהלדיקים לריכין לישועה הקב"ה ממציאה להם אף אתה אני יודע בך שמעולם לא באת (ה) דין תקלה על ידך שהרי עכשיו זימנני ליי) הקב״ה קודם שהגעת להוראה ולא נכשלת: באתבר' מה שעשה עשוי. מילמה דפשיטה היה ומשום סיפא נקט לה דאסור לעשות כן: אין רוח חלמים נוחה הימנו. אין לחכמים נחת רוח ממעשיו אלא חרון אף גורם להן שכועסין עליו דקח עקר נחלה דחורייתה: רשב"ג. בגמרא מפרש לה אי לפרושי אתא אי לפלוגי: גבו' מי פליגי כו'. דאפילו אין בניו נוהגים כשורה אין רוח חכמים נוחה הימנו דדלמא נפקא מיניה זרעה מעליה כדלקמן: בת גאדיל כלילי דינאי. בת מי שמקלע עטרות דינאי המלך: ובין ביניתה. דג ללורך אשתו שילדה: לא תמטייה לבי מלכה. למכרו לצורך עטרות המלך: בדמי קלילי. בזול: לגובר. של הקדש ויקחנה לאבני אפוד דנהי דבטלי אורים ותומים

לישאל בהן כדכתיב (עורא ב) עד עמוד

כהן לאורים ותומים כאדם שאומר

לחבירו עד שיבא משיח אפוד וחושן

מיהא לא בטלו דאין כהןים משמש בלא

שמונה בגדים: ולא משיימה את.

שלא תפתח לומר בכך וכך אתננה להקדש דכיון דשיימת לה בדמי קלילי

תו לא מצית למישקל מינה טפי

דאמירתו לגבוה כו' כדכתיב וויהרא כו)

ואיש כי יקדיש [וגו'] (דברים כג)

מוצח שפתיך תשמור [וגו'] אלח

חללתא בית הקברות: לאו היינו

דשלח כו'. וכיון דראשון ראוי ליורשו

אין לשני אחריו כלום: איכסיף. רב

עיליש מרבא פן יאמר רבא בלבו

אילו לא הייתי בכאן היה דן דין שקר

וכן כל דינין שהוא דן שלא בפני:

קרא עליו. רבא לנחמו אני ה׳ בעתה

ההוא דאמר להבריה. הראוי ליורשו כדמפרש לקמיה: שני נמי שקיל.

שהרי לא נתן לראשון כי אם כל ימי חייו ומתנה אינה מתקיימת כי אם

לדעת הנותן: דייני דחללסא. דייני פשרה שאין בקיאין בדין וחוללין

מחצה לזה ומחצה לזה כדין ממון המוטל בספק. ורבינו חננאל פירש

(h) רשב"ם ד"ה קרא וכו" לא כאת תקלה על ידך בדיך שהרי: (ב) ד"ה אדכבה וכו" מדכמבו ובנו כל"ל ותיבת כן מחקר (ג) ד"ה ח"ש וכו" לא"ר יוחנן. נ"ב לקמן בדף קע"ד: (ד) תום' ד"ה בא קע"ד: (ד) תום' ד"ה בא כו' בחייו ובמותו. נ"ב דאל"כ היו זוכים לאחר מותו משום יכושה:

מוסף תוספות

א. ווןכששם בפחות משוויה מתכוון בפחות משורי. לוותר להקדש. מוס' קילוסין כט, ב. נ"א: כתבן לייייי רז עוזיאל לפי וכי בחסידותו יתן לבניו מהם אם יחזרו למוטב. שכיון שלא נתן לו את החצר והסעודה אלא על דעת שיבא אבא ויאכל אין המתנה מתנה ואסור אביו יהנות ממנה ה"נ כיון ליהנות ממנה ה"ג כיון שלא כתב כל נכסיו ליונתן בן עוזיאל אלא על דעת שיחזיר לבניו לא זכה שיחזיר לבניו לא זכה יונתן בן עוזיאל במתנתו ונמצאו הבנים אסורים

הגזבר שהוא בקי ישיימנה לך וירא שמים הוא ולא ישום אותה בזול: **שבע איכא.** מן הי"ג יש שבע להקדש אבל השש אינן: **הרי הן מוקדשות**. כלומר מה ששוה האבן יותר אני מקדים ממנה לגבוה: עמדו וכתבו. נראה בעיני שהיו כותבין חשבונות של הקדש כמה מכניסין וכמה מוליאין ומיהו מלשון שכתבו דייקינן ואיכא למימר נמי דלמילף מינה כתבו כן: הכנים אחת. חדא עיליתא דדינרי ובנו שהיה סבור שלא ינהוג כשורה הקדיש שש עליות שזכות אביו שהקדיש אחת בשביל שלא היה בנו נוהג כשורה גרם לבנו שהוכשר להקדיש שש. ומהכא דייקינן לקמן מכלל דשפיר עבד יוסף בן יועזר אלמא לא פליגי רבנן עליה דהא עמדו וכחבו קחני דהיינו כל חכמי הדור: **איכא דאמרי**. לגגאי ובנו הוליא שבע שלא היה לו לקבל כל (כך) ממון ההקדש להתרוקן מכל וכל והיה לו להניח בהקדש שמים או אחת אך הוא גלה דעתו שאם היו כל השלש עשרה עליות בהקדש היה נוטל את כולן: וקדייק מדקסני. ברישא ובנו הכנים שש שמשבח את הבן מכלל דהאב שפיר עבד כרבן שמעון וכדפרישית. ולאיכא דאמרי לא מסיק השתא אדעתיה ואורחיה דגמרא לאחויי ראיה בכל דוכתא מרישא ומהדר ליה מסיפא: אדרבה. לאיכא דאמרי איכא למידק דרבנן פליגי עליה מדכתבו (¹² כן ובנו הוליא הכי קאמר לפי שיוסף בן יועזר הכנים אחד שלא כדין שלא היה לו להקדיש כל נכסיו כרבנן דפליגי על ר"ש לפיכך נתגלגלה חובה והוליא בנו שבע שריקן כל אולרות הקדש: אלא מהא ליכה למשמע מינה. דהה חנהי היה דפליגי בהכי חנה דרישה ס"ל דלה פליגי וחנה דח"ד ס"ל דפליגי הלכך הנן אמהן נסמוך: **ס"ש דה"ל** שמואל כו'. אלמא פליגי רבנן עליה מדקאמר שמואל הכי דאי לא תימא הכי שמואל דאמר כמאן. והכי הלכתא כרבנן דקם שמואל כוותייהו. ואע"ג (ג) דא"ר יוחנן ש) הלכה כרשב"ג בכ"מ במשנחנו חוץ מערב ולידן וראיה אחרונה ®שמואל לית ליה האי כללא וגם רבא דקאמר במסכת ע"ז בפרק חמישי (דף סט:) הלכה כרשב"ג לית ליה נמי האי כללא. הלכך כל כללות שבגמרא כגון הלכה כסתם משנה [שבת מו.] הלכה כר"ע מחבירוי כר׳ יוסי מחבירוי כרשב"ג במשנמנו ל"ח ור' יהושע הלכה כר' יהושע ר' יהודה ור"ש הלכה כר' ייחדה וכן כ"מ ור' יהודה הלכה כר"יים כולהו קי"ל הכי בר מהיכא דמפרש גמרא דלית הלכתא הכי: בי עבורי אחסנהא. מקום שמעביר האב נחלה מן הראוי לה ואפילו להרבות לאחד ולמעט לאחד: ה"ג וכ"ש מברא לברחא: מכר שליש. לצרכו: והקדיש שליש. ואיכא למימר דלהכי מכר והקדיש מעיקרא כדי להודיע שמה שמחזיר לגניו משלו הוא מחזיר כדאהדר ליה לשמאי כדלקמן: במקלו ובחרמילו. כלומר להתווכח עמו על שעבר דברי המת שנתכוין לתת לו ע"מ שלא יהנו בניו מנכסיו דכמאן דא"ל הריני נותן לך נכסי ע"מ שתמכרם ללרכך דתהני בדמיהן ולא ע"מ שתתנם לבני דאיכא אומדן דעתא דלהכי יהיב ליה ואע"פ שלא פירש. והכי האמר ליה שמאי ליהונתן חזרה שהחזרת לבניו אינה כלום דא"כ לא הויא מתנה והוי כמי שהפקיד לך נכסיו ע"מ שלא יהנו בהן בניו וחזור וקח אותן דקי"ל [גיטין טו.] מצוה לקיים דברי המת ושמאי היה טועה במעשה דבית חורון דלקמן דקאמר לא נתחי לך את שלי על מנת שתקדישם לשמים ואמרו חכמים דלא הויא מתנה הואיל